

La dictadura de la cançó moderna

Amb certa freqüència he volgut esbrinar el motiu de proliferació actual dels cantants anomenats *melòdics*. Em refereixo, però, al motiu més profund, quasi podríem dir-ne patològic, del que el joc d'interessos comercials n'és una simple conseqüència especulativa.

Antigament, com ara, agradava cantar: n'hi havia necessitat, i això a tal punt que el mateix poble feia i desfeia cançons, d'acord, en part, amb la tesi romàntica que atribueix capacitat creadora al simple oient. Avui no queda lloc per a la transformació popular, car tenim amb freqüència poc desitjable el model originari i exacte a mercè d'un ressort que girem i polsem. Això ha fet possible l'existència d'un tipus de dictadura del cantant. Aprenem tonades a mitges —doncs no tardarem molt en tornar-les a escoltar— fragments de textos i, fins i tot, associem la cançó que sentirem després a la que estem escoltant, per força del costum d'aprendre-les a continuació en un mateix disc. Si els dictadors al·ludits, com és lògic, no empren la policia per a castigar els possibles infractors de textos i música, existeix, no obstant, una espècie de temor al ridícul de la inexactitud, entre el poble, consumidor forçat de tot allò que ahir, avui i demà s'haurà vist obligat a escoltar, malgrat no li plagui. Observem, però, l'habitud a creure que plau tot allò que ve imposat.

El dictador necessita automàticament de la propaganda que anihila tota classe d'esforç, a fi de despersonalitzar la massa. És possible que els medis dels quals es serveix per a imposar-se puguin enderrocar-lo en un moment donat. Mes, per ara, és un fet l'experiència en el primer sentit. El poble podrà no acceptar certs estils de *música moderna* i protestarà del contingut de més d'un text: quant a la música, no hi ha censura prou hàbil que sigui capaç de discriminar el valor d'un fenomen amb aparença d'imponderable. La lletra, en canvi, pot oferir punts de discussió prou evidents i, fins i tot, motius per a no ésser acceptable. I no obstant, a què serà degut que, a cavall de la música, passin textos que altrament seria possible que no haguessin arribat mai al públic? Tal com sembla, hi ha un criteri benèvol que jutja amb menys severitat una cançó que una novel·la, degut a la tendència, al meu entendre excessiva, a considerar d'importància secundària el text d'una cançó, oblidant, però, fins a quin punt els *ídols* imprimeixen caràcter i oprimeixen el cervell, ja de natural obtús, de certs admiradors incondicionals.

I aquests admiradors són els que, de fet, elaboren llur sensibilitat d'acord amb la funció pedagògica de les diverses cançons. Voldria conèixer la ètica d'editors, publicistes i propagandistes, mercès a la qual saben què és allò que el poble mereix o no. Però si aquesta ètica i principis existeixen serà tan virtualment que es veuen precisats no diré a cedir sinó a fugir, com d'una persecució, en vistes del medi més productiu: i aquest és precisament el que no cedeix ni d'un centímetre.

Les protestes són totes de caràcter particular, no cal dir que desoïdes a ràdio i televisió, i ofereixen tot l'aspecte de reaccionàries que poden oferir, sobre tot si provenen de senyors de certa edat, amb gran capacitat per a escandalitzar-se, que escriuen en car-

tes al director de Destino. No els fa cap gràcia que "*Els Sirex*" s'esgargamellin i brinquin com camells de l'Àrabia quan bramen *Muchacha bonita* i, acte seguit, per a variar, *bonita muchacha*. En aquest cas, crec sincerament que l'entusiasme que a tots desperta una noia a qui la natura a afavorit sense reserves i no li calen mèrits personals pot expressar-se de forma menys efectista i *gamberra*.

Alguns senyors, entre els que també podrien escriure a Destino, no sols ho creuen així sinó que a més es declaren partidaris fervents d'un estil més *finolis* que, aproximadament fins l'any 60, servia de sedant a les nostres bones digestions i al nostre somni secular, ja prou tranquil d'ell mateix. L'existència d'algun cantant prou conegut de boleros sentimentals —però ben intencionats— era el complement necessari que hom destinava al gaudi de minyones i porteres: ningú podrà queixar-se que no hi hagués cançons per tothom! Però per a fruit de les fineses del gènere popular més elevat era necessari pertànyer a la casta dels afortunats, els bons xicots, que poden complaure's en llurs pròpies virtuts i tenen dret a sentir menyspreu als febles i esclaus de passions que ells no senten. *O tempora, o mores!*

Però el gènere encara no ha mort. Avui hi ha qui viu cultivant-lo, encara: Josep Guardiola n'és el representant admirat i arquetípic. Tan admirat —jo puc bé dir-ho!— que certes exclamacions meves davant d'un anunci de les seves cançons em costaren una lleugera indisposició verbal amb un vianant: l'èxit, com el poder i la força física, no admeten discussió ni oposició. També ell, en un temps en que hom cultiva la originalitat per ella mateixa, ha trobat intel·ligentment el seu reclam publicitari, inèdit o copiat: l'enternidora intervenció a duo de la seva filla, noieta de pocs anys qui li exposa els problemes que es planteja, o que hom li obliga a plantejar-se. Le nena manifesta la seva set de divinitat i el pare li ensenya normalment que les bones obres permetran que vegi a Déu. Però en una sola cançó no hi ha lloc per a desplegar tot un programa de Teologia moral. De moment, doncs, queda en clar l'existència de Déu i la necessitat d'ésser bo per a arribar al cel. Mancava saber què s'ha de fer per a tornar-se bo. Això ho aclara en la segona cançó a duo. La criatura veu passar un home tot despellit i miserable. El pare li explica que és un vagabund, nom de la cançó. La nena, admirada i amb gràcia entre natural i estudiada, li pregunta: *Papá, ¿qué es un vagabundo?* Heus l'aclaració: *un ser que no merece amor ni confianza*. Ara seria jo qui tindria molt de gust en preguntar a papà Guardiola si, essent que aquell desgraciat mereix ser-ho pels seus pecats, com és de suposar, serà bo de gastar-li qualsevol broma pesada amb el cotxe, que segurament serà normal i moralment obligatori que el senyor Guardiola tingui: tan sols es tracti d'esquitjar-lo bé quan ploqui i coincideixi en trobar un aiguamoll. Ells, però, són ben diferents: *Nosotros vivimos de ilusiones ...i quelcom més*. Esperem, doncs, la tercera cançó a duo, en la que ens aclarirà llurs ensenyaments d'amor al pròxim. I, per ara, deixeu-me acabar amb una llatinada més, que trec de l'Evangeli de Sant Joan: *Mandatum unum vobis: ut diligatis invicem...*

JOSEP CERCS

YUP

